

ЩОДО ЗАРАХУВАННЯ ДО СТРАХОВОГО СТАЖУ ПЕРІОДІВ РОБОТИ ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ

Згідно з частиною першою статті 19 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV (далі – Закон № 1105) право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності мають застраховані громадяни України, іноземці, особи без громадянства та члени їх сімей, які проживають в Україні, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Відповідно до статті 21 Закону № 1105 страховий стаж - період (строк), протягом якого особа підлягала страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та за який щомісяця сплачено нею та роботодавцем або нею страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок.

Період відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, отримання виплат за окремими видами соціального страхування, крім пенсій усіх видів (за винятком пенсії по інвалідності), включається до страхового стажу як період, за який сплачено страхові внески виходячи з розміру мінімального страхового внеску.

Страховий стаж обчислюється за даними персоніфікованого обліку відомостей про застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, а за періоди до його запровадження - у порядку та на умовах, передбачених законодавством, що діяло раніше.

До страхового стажу прирівнюється трудовий стаж, набутий працівником за час роботи на умовах трудового договору (контракту) до набрання чинності Законом України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням".

Що стосується зарахування трудового (страхового) стажу, набутого громадянами України, а також іноземними громадянами за час роботи за межами України, до страхового стажу, наявність якого вимагається Законом № 1105, то у цих випадках необхідно керуватися імплементаційними до національного законодавства України міжнародними угодами, в яких регламентується питання взаємовизнання стажу.

Згідно з статтею 19 Закону України «Про міжнародні договори України» 29 червня 2004 року № 1906-IV, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства.

Якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору.

На сьогодні між Україною та Королівством Іспанія, Латвійською Республікою, Словацькою Республікою, Литовською Республікою, Чеською Республікою, Республікою Болгарія, Португальською Республікою, Республікою Польща діють двосторонні міжнародні угоди, що регулюють питання соціального забезпечення громадян договірних сторін в частині надання допомоги по тимчасовій непрацездатності.

Також, на цей час на території України застосовуються двосторонні міждержавні угоди між Союзом Радянських Соціалістичних Республік та Румунською Народною Республікою, Угорською Народною Республікою, Монгольською Народною Республікою та міждержавні угоди між Україною та Російською Федерацією, Азербайджанською Республікою, Республікою Молдова, якими визнається на взаємній основі трудовий (страховий) стаж.

Отже, механізм підсумовування страхового (трудоного) стажу застосовується для працівників, які мають відповідний стаж, набутий на території вищезазначених країн, у

разі необхідності встановлення права на допомогу по тимчасовій непрацездатності згідно зі статтею 24 Закону № 1105, шляхом додавання цього стажу до страхового (по мірі необхідності, за умови, що такий стаж не співпадає в часі зі страховим стажем, отриманим на території України).

З метою підтвердження набутого на боці договірної сторони трудового (страхового) стажу, для застосування накопичення періодів трудового (страхового) стажу, працівнику необхідно надати страхувальнику відповідну довідку видану:

- Фондом соціального страхування з тимчасової втрати працездатності на підставі формуляру (довідки) встановленого зразка про періоди трудового (страхового) стажу (у разі підтвердження стажу, набутого на території Королівства Іспанія, Республіки Польща, Португальської Республіки, Республіки Болгарія, Латвійської Республіки),
- Службою закордонних виплат Управління фонду державного соціального страхування (у разі підтвердження стажу, набутого на території Литовської Республіки),
- Чеським управлінням соціального забезпечення або Уповноваженим органом, зазначеним в пункті 1 б) статті 2 відповідної Угоди (у разі підтвердження стажу, набутого на території Чеської Республіки),
- Соціальною страховою компанією (у разі підтвердження стажу, набутого на території Словацької Республіки),
- компетентним органом країни, на території якої набуто трудовий (страховий) стаж (у разі підтвердження стажу, набутого на території Республіки Румунія, Угорської Республіки, Монгольської Республіки),
- роботодавцем із зазначенням тривалості трудової діяльності та її оплати за відповідний період, а також періодів сплати страхових внесків (у разі підтвердження стажу, набутого на території Російської Федерації, Азербайджанської Республіки, Республіки Молдова).

Додатково повідомляємо, що Україною ратифіковано такі міжнародні договори, в яких зазначено взаємовизнання трудового (страхового) стажу:

Угода між Україною та Королівством Іспанія про соціальне забезпечення громадян. Підписана в м. Мадрид 07.10.1996, на невизначений термін. Ратифікована 17.12.1997. Набула чинності 27.03.1998;

Договір між Україною і Латвійською Республікою про співробітництво в галузі соціального забезпечення. Підписаний у м. Київ 26.02.1998, на невизначений термін. Ратифікований 19.03.1999. Набув чинності 11.06.1999;

Договір між Україною та Словацькою Республікою про соціальне забезпечення. Підписаний у м. Братислава 06.12.2000. Ратифікований 20.09.2001. Набув чинності 01.01.2002;

Договір між Україною та Литовською Республікою про соціальне забезпечення. Підписаний у м. Вільнюс 23.04.2001, на невизначений термін. Ратифікований 10.01.02. Набув чинності 08.02.2002;

Договір між Україною та Чеською Республікою про соціальне забезпечення. Підписаний у м. Київ 04.07.2001, на невизначений термін. Ратифікований 22.11.2002. Набув чинності 01.04.2003;

Договір між Україною та Республікою Болгарія про соціальне забезпечення. Підписаний у м. Софія 04.09.2001. Ратифікований 22.11.2002. Набув чинності 01.04.2003;

Угода між Україною та Португальською Республікою про соціальне забезпечення. Підписана у м. Лісабон 07.07.2009. Ратифікована 21.12.2011. Набула чинності 01.03.2012;

Угода між Україною та Республікою Польща про соціальне забезпечення. Підписана в м. Київ 18.05.2012. Ратифікована 05.09.2013. Набула чинності з 01.12.2013;

Угода між Урядом України та Урядом Республіки Молдова про трудову діяльність і соціальний захист громадян України та Республіки Молдова, які працюють за межами кордонів своїх держав. Підписана в м. Київ 13.12.1993, строком на 5 років, автоматично продовжується на 1 рік. Набула чинності 25.02.1994;

Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Азербайджанської Республіки про трудову діяльність і соціальний захист громадян України, які тимчасово працюють на території Азербайджанської Республіки, та громадян Азербайджанської Республіки, які тимчасово працюють на території України. Підписана 03.06.2004. Ратифікована 22.02.06. Набула чинності 20.11.2007.

Також, на території України застосовуються такі міжнародні договори, якими врегульоване питання визнання трудового (страхового) стажу, набутого в договірній країні:

Угода між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Румунською Народною Республікою про соціальне забезпечення. Підписана в м. Бухарест 24.12.1960. Ратифікована 10.05.1961. Набула чинності 27.06.1961;

Угода між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Угорською Народною Республікою про соціальне забезпечення. Підписана в м. Будапешт 20.12.1962. Ратифікована 31.05.1963. Набула чинності 12.04.1963;

Угода між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Монгольською Народною Республікою про співробітництво в галузі соціального забезпечення. Підписана в м. Улан-Батор 06.04.1981. Ратифікована 02.12.1981. Набула чинності 28.01.1982;

Угода між Урядом України та Урядом Російської Федерації про трудову діяльність і соціальний захист громадян Росії та України, які працюють за межами кордонів своїх держав. Підписана в м. Москва 14.01.1993, строком на 5 років, автоматично продовжується на 1 рік. Набула чинності з дня підписання.